

İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi Heyeti'ne;
ESAS HAKKINDA SAVUNMA
15 Nisan 2019

Sayın Başkan, Sayın Mahkeme üyeleri,

Özgür Gündem gazetesinin 3 Mayıs Dünya Basın Özgürlüğü Günü dolayısıyla başlattığı sembolik dayanışma kampanyasına destek verdiğimiz için, “terör örgütü propagandası”, “suç veya suçluyu övmek” ve “suç işlemeye alenen tahrik” şüphesiyle açılan soruşturma kapsamında 20 Haziran 2016 tarihinde kendiliğimizden ifade vermeye geldiğimiz İstanbul Çağlayan Adliyesi'nde tutuklandık.

Ulusal ve uluslararası dayanışmanın hiç azımsanmayacağı bir süreçte, bir günde hazırlanan bir iddianamenin mahkemenizce kabul edilmesinden sonra, 10 günlük tedbir amaçlı tutukluluğum Silivri Cezaevi'nden sona erdi.

Şebnem Korur Fincancı ve Ahmet Nesin ile birlikte, belki son yıllarda görülmüş en kısa “tedbir amaçlı tutukluluğu” yaşadık. Çünkü, yıllar öncesinde ve halen birçok gazeteci meslektaşım, birçok hak savunucusu, birçok aydın, bu tür keyfi muameleye aylarını, yıllarını tüketti; halen de tüketiyor.

Bu tür uygulamalar, peşinen cezalandırma ve hizaya getirme amacına uygun olarak, Türkiye'nin adil yargılama, ifade özgürlüğüne dair temel taahhütlerini çiğnediği gibi, gazetecilerin ve hak savunuların korunmasına dair Birleşmiş Milletler kararlarına, AGİT tavsiyelerine ve AİHS hükümlerine de aykırıdır.

Sayın Başkan, her ne kadar geçmiş duruşmalarda bize “Sen” diye hitap ettiyseniz de bizleri gerçek anlamda tanımadığımızı, son 25-30 yılda Türkiye sivil toplum hareketi içerisindeki konumumuz ve çalışmalarımız konusunda bilgi sahibi olmadığımızı düşünüyorum.

Sayın Cumhuriyet Savcısı'nın 27 Şubat günü sunduğu esas hakkında mütalaası da zaten, bırakın bize dair menfi ve müspet delil ve değerlendirme sağlamayı, Nöbetçi Yayın Yönetmenliği yaptığımız günün ertesinde çıkan, hiçbir editoryal sürecine dahil olmadığımız haber ve içeriklerin başlıklarıyla yetinecek şekilde bizlere suçlama yöneltiyor. Bu durum, kendimizi sizlere bir kez daha anlatmayı zorunlu kılıyor.

Biz kimiz?

Bugün yargıladığınız, hangi şekil ve argümanla gerçekleşmiş olursa olsun yaşanmış tüm darbelere karşı çıkmış, Türkiye demokrasisinde kalıcı katkıları olacağı inancıyla Avrupa Birliği reform sürecine destek vermiş, temel insan haklarına ve temel tüm değerlere risk ve tehlikelerine rağmen sahip çıkmak için bir ömür vermiş insanlardır.

Şahsımla ilgili olarak, kuruluşundan beri emek verdiğim Bağımsız İletişim Ağı (BİA) Projesi'nin hak haberciliği odaklı bir yayını olan Bianet.org sitesine göz attığınızda, 15 yılı

aşkın bir sürede 10 binden fazla haber kaleme aldığımı; 4.882 haber, araştırma ve köşe yazısında imzam bulunduğunu görebilirsiniz. Haber içeriği bakımından ise, haberlerin büyük çoğunluğunun, AB reform sürecine, yasal süreçlere eşlik eden tartışmalarla kamuoyuna duyurulması, medya ve ifade özgürlüğü alanına etkilerinin ve gazetecilere yönelik süregiden baskıların kamuoyuna aktarılmasından ibaret olduğu anlaşılabilir.

Sayın Başkan, Sayın Mahkeme üyeleri,

1996 yılından beri merkezi Paris'te bulunan, 1985 yılında kurulmuş kâr amacı gütmeyen uluslararası dernek statüsündeki Sınır Tanımayan Gazeteciler'in (Reporters Sans Frontières - RSF) Türkiye temsilciliğini yapıyorum.

Çiçeği burnunda muhabirken, ilk araştırmamı gözaltında öldürülmüş gazeteci Metin Göktepe ile ilgili yaptım. Dört yıl boyunca RSF olarak Türkiye'de muazzam bir dayanışmanın parçası olduk; gözaltında dayak şiddet ve işkence ile öldürülen gazeteci Metin Göktepe'nin katilleri her kimse gün yüzüne çıkması ve yargılanmaları için öyle zannediyorum ki, katkımız olmuştur. Nitekim yargılananlar hakkında mahkûmiyet kararı verilmiştir.

24 yıl boyunca, dönemlere göre tüm gazetecilerin siyasi görüşleri veya medya kuruluşlarının yayın politikalarına göre hem mağdur hem zalim olabileceklerine yakından tanıklık ettim. Meslektaşlarımı savunurken 1998'de bir kez gözaltına alınıp geceyi karakolda geçirdim. RSF'nin, askeri çevrelerin medyaya yönelik hukuka aykırı müdahalelerine tepki gösteren Paris'teki bir sergiden dolayı Mayıs 2002'de İstanbul Emniyeti'nde ifade verdim; çok sayıda tehdit telefonu aldım.

RSF, Türkiye'de basın özgürlüğünü nesnel bir şekilde tutmaya çalışan gazetecilik kuruluşlarından biridir. Amaçlardan biri, Türkiye'deki ihlallere ses çıkarmak olduysa, diğer bir amaç da uluslararası planda yaşanan gelişmeleri Türkiye'deki meslektaşlarımıza duyurmaktır. Yine BİAnet haber sitesinde RSF ile ilgili çoğunluğu tarafımda kaleme alınmış 1491 ayrı habere rastlayabilirsiniz. Söz konusu haberler, gazetecilik hakları ve etiği, medya özgürlüğü ve çoğulculuğu konularında temsilcisi olduğum RSF'nin Türkiye ve dünyadaki gelişmelere dair açıklama, tepki ve raporlarını işlemiştir.

Ayrıca, son sekiz yıl boyunca, merkezi Viyana'da bulunan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) Medya Özgürlüğü Temsilciliği'nin Türkiye ile ilgili çalışmalarına nesnel bir biçimde uzman düzeyinde katkı yapmaya çalıştım.

Dünyanın tüm coğrafyalarındaki gazetecilik veya ifade özgürlüğü kuruluşlarının çatı örgütü sayılan İFEX'te iki yıl Konsey üyeliği görevinde bulundum; Türkiye'nin yanı sıra, yerkürenin Ortadoğu, Balkanlar, Uzak Asya, Afrika gibi bölgelerinde medyaya yönelik ihlallere karşı durmaya çalıştım.

Sayın Başkan, Sayın Mahkeme üyeleri,

Soruşturmayı yürüten savcıya ve karşısına çıkarıldığım hâkime de ifade ettiğim gibi, bugüne kadar hakkımda hiç soruşturma yürütülmedi; hiç yargılanmadım.

Bu tarz bir mesleki faaliyeti olan 24 yıllık bir gazeteci olarak Özgür Gündem gazetesiyle ilgili dayanışmaya niçin katıldığım aslında çok açıktır. Kampanya duyurusuna göz atıldığında ve 14 yıl 6 ay hapisle yargılanan bir gazeteciyle ilgili basit bir araştırma yapıldığında dayanışmaya katılmış olmanın haklılığı ortadadır. Çoğulculuğa ve halkın haber alma hakkını gerçeklere bağlı olarak yerine getirmesi gereken medyaya inanıyorum. Sansür ve baskı olmadan yazabilen medya olmadan demokratik bir toplumdan da söz edilemeyeceğine inandığım için “dayanışmaya” katıldım.

Medyaya baskı sarmalı, 2000-2010 döneminde göreceli bir değişiklik ve gevşeme gösterse de, bugüne kadar hiç bir zaman durmadı; gazetecileri tutuklamak ve ceza tehdidi ile ve hapishaneyle hizaya getirmeye çalışan siyasal iktidarın baskılarına sürekli tanık olduk.

Sayın Başkan, Sayın Mahkeme üyeleri,

Benim 24 yıl boyunca işim ise, siyasi görüşü veya çalıştığı medyasının politik duruşu ne olursa olsun, “gazeteci hakları” kapsamında kaldığı sürece politik-kültürel yelpazedeki yeri ne olursa olsun, tüm meslektaşlarıma destek vermek oldu. Zamanla, kimi dostum oldu, kimi arkadaşım kaldı; kiminin ise yüzünü bile görmek istemedim. Ancak hakları savunulması gerektiğinde, daima yanlarında olmaya çalıştım.

İddianame ve esas hakkında mütalaaya dair düşünceler

Özgür Gündem gazetesinin 18 Mayıs 2016 tarihli sayısında çıkan “Akar’a JÖH isyanı”, “Nisebin’de Jöh-Pöh Çatlağı Büyüyor”, “Tank, Top, Obüs Şirnex’ten Geçemiyor” haberleri nedeniyle sorumlu tutuluyorum.

Dayanışma günü, yazı işlerinde kimin ne gibi bir haber yapma “niyeti”nde olduğunu beyan ettiği yazı işleri toplantısından sonra, “Basın özgürlüğü için mücadele ediyoruz” başlıklı dayanışma yazımı yazıp gazeteden ayrıldım. Söz konusu yazım ne savcılıkta soruldu ne de bugün için yargılama konusudur.

Bugün karşınızda, “örgüt propagandası yaptığım”, “suçu övdüğüm” ve “suç işlemeye tahrik ettiğim” yönündeki iddialarla suçlanıyorum ve cezalandırılmam isteniyor. Bu iddiaların ve suçlamaların tümünü kesinlikle reddediyorum.

İster 21 Haziran 2016 tarihli iddianamede atıf yapılmış içeriklerle birlikte, isterse de Sayın Cumhuriyet Savcısı’nın esas hakkında mütalaasında tercih ettiği gibi sadece haber başlıklarıyla yetinilerek ileri sürülmüş olan söz konusu suçlamaları kabul etmem mümkün değildir.

Mümkün değildir; çünkü esas hakkındaki savunmamın başında dile getirdiğim mesleki yolculuğumda, içinde yer aldığım gazetecilik anlayışına terstir. Çünkü kariyerim boyunca gazetecilerin hakları ve meslek etiği; medya özgürlüğü ve çoğulculuğu konuları dışında yazmadım.

Mümkün değildir; çünkü “Akar’a JÖH isyanı”, “Nisebin’de Jöh-Pöh Çatlağı Büyüyor”, “Tank, Top, Obüs Şirnex’ten Geçemiyor” haberlerinden sorumlu tutulabilmem için, suç işlediğime dair “iradi” ve “kasıt” yönünden şahsım ile eylem arasında nedensellik bağı

kurulması zorunludur. Suç işlediğim konusunda şüphe götürmeyecek kadar kesinlik şarttır. Oysa ki mahkeme, bırakın “propaganda yapmaya hevesli”, “suçu övmeye düşkün”, hatta “Suç işlemeye davetkar” olup olmadığını, Basın Kanunu itibariyle sorumluluklarımızın belirlenmesi talebini dahi reddetti.

Değerli avukatlarımız, Basın Kanunu yönünden “Nöbetçi Genel Yayın Yönetmenliği” rolünden doğal bir gazete yetkilisi sorumluluğu çıkarılmayacağını haklı olarak beyan etti. Ancak mahkeme, Basın Kanunu’na ilişkin söz konusu talebi iki kez reddetmiş oldu.

Naçizane kanaatim odur ki, hele ki modern hukuk gözetiliyorsa, Basın Kanunu açısından herşeyin net ve belirgin olduğu hallerde bile, hakkaniyetli bir yargılama ve karar için, sanığın kişiliğini ve eğilimini dikkate almaya, suçlama konusu fiille “iradi ve kasıt” olarak bağlantısını değerlendirmeye, bu yönde bir profil oluşturmaya engel bir durum olmamalıdır.

- Biz kimiz?
- 3 Mayıs 2016 tarihinde Dünya Basın Özgürlüğü Günü dolayısıyla ve açık bir mesajla başlatılan dayanışma kampanyasının mahiyeti nedir?
- Tutuklanmamız hakkaniyete uygun mudur?
- 11 duruşma boyu yargılanmamız, hak savunucularının ve gazetecilerin korunmasına dair Türkiye’nin uluslararası düzlemde altına imza attığı taahhütlere uygun mudur?

Dosyada, buna ilişkin hiçbir değerlendirme bulunmuyor. Ne yazık ki, soruşturmanın açıldığı gün dosyanın durumu neyse karar aşamasına gelen dava dosyamızın bugün de gelmiş olduğu durumunun değişmediğini görüyoruz. Sonuçta, telaşla, 1 günde hazırlanmış bir “suçlama” metnine, iddianameye 2,5 yılımızı verdik.

Açıklık getirelim....

Savcı Eşref Durmuş’un, 21 Haziran 2016 tarihli iddianamede, “doğrudan suçlama konusu haberlere ilişkinmiş gibi” tarafımdan aktardığı bir ifadeye özellikle açıklık getirmem gerekiyor.

İddianamede, “Türkiye Cumhuriyetinin sınırları dahilinde veya sınır dışı hattında Türkiye Cumhuriyeti güvenlik güçlerine yönelik gerçekleştirdikleri silahlı kalkışma, saldırı, eylemlerine dair kutsayıcı, övücü, şiddete teşvik edici nitelikteki haberler sorulduğunda, bu içerikten bilgi sahibi olduğunu, tahkikata konu edilen haber içeriklerinde herhangi bir sorun bulunmadığını, bu ve benzeri haberlerin soruşturmaya konu edilmesinden dolayı Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde mahkum edildiğini beyan etti...” deniyor.

Geçmişte Türkiye’nin bu tarz haberler nedeniyle AİHM’de birçok kez mahkûm edildiğini, savunmamı tamamlayacak geçmişe ilişkin genel bir unsur olarak belirttiysem de, Savcı Durmuş ısrarla, editoryal sürecine dahil olmadığım haberleri savduğum intibahı kendi yorumuyla yaratmaya çalışmıştır. Oysa ki, suçlamaya konu üç haberi soruşturmayı yürüten savcı gibi, gazete çıktıktan sonra gördüm. Yayınlandıktan sonra okudum.

Sayın Başkan, Sayın Mahkeme üyeleri,

Söz konusu yargılamayı, Türkiye’de gazetecilerin ve hak savunucularının sindirilmesinin bir parçası olarak görüyorum. Mesleki faaliyetler veya mesleki dayanışma nedeniyle yargılanmak, demokrasi özlemi içerisinde yaşayan herkese ağır gelir. Bugünkü endişemiz ise, şahsen örselenmek, itilip kakılmak, Demokles’in Kılıcı gibi cezalandırma tehdidi yoluyla tacizlere uğramak değildir. Endişemiz tüm toplum adınadır; o da hepimizi bir arada tutma gücü olan adalet duygusunun aşınmasıdır.

Bir yandan kamuoyu önünde iktidarın sözlü saldırılarına uğrayan akademisyenler, hak savunucuları ile gazeteciler; ceza soruşturmaları ve kovuşturmalarına boğulurken, hak mücadelesini ölüm tehditleri ve silahlanma çağrıları yapmak suretiyle-açıkça sindirme yoluna giren mafya liderlerine “sınırsız ifade özgürlüğü hakkı” tanındığına tanık oluyoruz.

Türkiye’nin bugün çağdaş toplumlar veya Avrupa Birliği nezdinde örneğin yargı bağımsızlığı, mesela ifade özgürlüğü, örneğin adil yargılama bakımından güç duruma düşmesinin kesinlikle bir yol kazası olmadığını belki de en iyi iddianamesiz ve neyle suçlandıklarını öğrenmeden hapis yatanlar bilir. Onların hapishanelerde işi yok.

Sayın Başkan, Sayın Mahkeme üyeleri,

Yaklaşık üç yıldır süren, üç suçlamaya da hiçbir kanıt ve delilin bulunmadığına inandığım bu davada, beraatimi ve gazetecilik faaliyetlerimi özgürce yürütme hakkımı talep ediyorum.

Sözlerime son verirken; gazetecilerin meşru haklarını diplomatik, politik ve sosyal düzlemlerde savunan tüm yetkililere; bugüne kadar mücadelemize destek veren uluslararası, ulusal ve yerel hak kuruluşlarına; bizleri destekleyen ve davanın başından beri bizi yalnız bırakmayan hak savunucularına; her duruşmada yanı başımızda duran hukukçu ve gazeteci dostlarımıza ve bize inananlara teşekkür ve şükranlarımı sunarım.

Saygılarımla,

Erol ÖNDEROĞLU